

PvA Ethische vraagstukken rondom onderscheid gevaccineerden en niet-gevaccineerden

Aanleiding

Met de oplopende vaccinatiegraad komen de eerste twee doelstellingen van het kabinet in de bestrijding van COVID-19 in zicht (1 acceptabele belastbaarheid op de zorg en 2 het beschermen van kwetsbare mensen). In sommige landen/gebieden wordt vaccinatie verplicht gesteld, bijvoorbeeld voor zorgpersoneel in Frankrijk of voor ambtenaren in de VS. Deze discussie begint ook in Nederland te spelen, nu het moment in beeld komt dat iedereen die wil, gevaccineerd kan zijn. De prognose is dat half september 85% van de bevolking volledig gevaccineerd is. De ethische discussie of we onderscheid willen en kunnen maken tussen gevaccineerden en niet-gevaccineerden, en zo ja in welke mate, wordt al gevoerd in de media. Er zal op enig moment ook een standpunt van de overheid en de politiek gevraagd worden. Om die reden starten we een gedachtenuitwisseling. We nodigen experts uit om met ons van gedachten te wisselen en invalshoeken en onderwerpen te inventariseren.

Hoofdvragen

- Wat zou reden zijn om **onderscheid tussen gevaccineerden en niet-gevaccineerden** te maken?
-
- Is onderscheid maken tussen gevaccineerden en niet-gevaccineerden **gerechtvaardigd** om te doen, als iedereen de kans heeft gehad zich te laten vaccineren? Zo ja, in welke mate?
-
- Onderstaande vraagstukken helpen om deze vragen te beantwoorden.
-
- *Doelstellingen beleid*
- Welke **doelstellingen** zijn relevant in dit vraagstuk? Zijn dat de huidige **vier pijlers van het Covid-beleid** de maatstaven? Of zijn er andere doelen die we willen bereiken?
  - o De drie huidige vier doelstellingen zijn: (1) een acceptabele belastbaarheid van de zorg, (2) het beschermen van kwetsbare mensen in de samenleving, (3) zicht houden op en inzicht hebben in de verspreiding van het virus en (4) het sociaalmaatschappelijk perspectief gericht op beperken van economische en maatschappelijke schade op korte termijn, aandacht voor structurele maatschappelijke en economische schade en voorkomen dat de lasten onevenredig neerslaan bij bepaalde groepen.
- Hoe verhoudt het **verhogen van de vaccinatiegraad** zich tot deze doelen?
-
- Hoe wegen we **long-covid** mee? In hoeverre moet er rekening gehouden worden met het % long-covid patiënten dat ontstaat? Ontstaat long-covid ook bij geïnfecteerde gevaccineerden? Zo ja, hoe gaan we hier mee om?
-
- *Algemene vragen i.r.t. rechtvaardigheid (en doeltreffendheid?)*
-
- Welke **principes, rechten en plichten** spelen een rol bij de vraag of het gerechtvaardigd is om een onderscheid te maken tussen gevaccineerden en niet-gevaccineerden om de doelstellingen te bereiken?
  - o Denk hierbij aan grondrechten/EVRM, recht op een veilige werkomgeving, discriminatie, etc.
- o
- In hoeverre zijn er **alternatieven** die dezelfde doelstelling bereiken? In hoeverre is het maken van onderscheid tussen gevaccineerden en niet-gevaccineerden proportioneel?
-
- Is het maken van onderscheid **tijdelijke maatregel**? Of zijn er sectoren, situaties of maatregelen denkbaar voor de lange termijn?
-

Specifieke sectoren en doelgroepen

- Onderwijs:

- Zal **Hoger onderwijs** toegankelijk zijn voor ongevaccineerde studenten of moeten zij online onderwijs volgen?
- Welke regels moeten gaan gelden voor het **basis- en voortgezet** onderwijs en voor het **middelbaar beroepsonderwijs**, als er een besmetting optreedt?
-
- **Zorg:**
  - Wat te doen met **ongevaccineerd personeel in de zorg?** (Hoe) Gaan zorginstellingen voorkomen dat patiënten/cliënten besmet worden door ongevaccineerd personeel? Welke risico's moeten tegen elkaar worden afgewogen?
  - Moeten **patiënten/cliënten keuze krijgen zich alleen te laten behandelen door gevaccineerde mensen?**
-
- Overige publieke diensten/ruimten:
  - Zijn er andere **publieke omgevingen/diensten** waar vragen leven over andere regels voor mensen die niet zijn gevaccineerd?
-
- Semi-private omgeving / consumentenperspectief:
  - Juridische kwesties zoals de dansschoolhouder. Mag een **private onderneming** eisen stellen voor deelname aan een dansles? Waar wordt een publieke plaats een besloten plaats en wanneer is er sprake van uitsluiting en discriminatie?
  - Mogen **consumenten** vragen om een omgeving met alleen gevaccineerde mensen?
-
- Werkgeversperspectief:
  - Mogen **werkgevers** weten wat de vaccinatiestatus van medewerkers is?
  - Kunnen **werknemers weigeren op kantoor te komen** vanwege besmettingsgevaar en zo ja, onder welke voorwaarden?

Alternatieven voor vaccineren

- Is het bij het behalen van de vaccinatiedoelen te rechtvaardigen om burgers te laten **betalen voor testen** (niet zijnde de testen voor bestrijding van de epidemie). In hoeverre is het acceptabel om gevaccineerden alsnog om een negatieve test te vragen?
-
- Hoe zorgen we voor een **veilige omgeving voor mensen die zich om legitieme medische redenen niet kunnen laten vaccineren?** Hoe voorkomen we stigmatisering?
  -
- Welke **toegangseisen** kunnen er gelden als er geen 1,5 m mogelijk is.

(Ongewenste) neveneffecten

- Wat zijn mogelijke **(ongewenste) maatschappelijke neveneffecten** van het maken van onderscheid tussen gevaccineerden en niet-gevaccineerden?

Overig

- Praktische haalbaarheid
- Doeltreffendheid
-

Opzet aanpak

- Kernwerkgroep VWS en PDGSC19 en brede departementale klankbordgroep inrichten, externe groep aanschrijven
- Brainstormsessie extern, olv **§ 1.2e (?)** – met als doel: 1. Breed ophalen aan welke vraagstukken en dilemma's men denkt en 2. Met welke andere aspecten moet je rekening houden?
- Brainstormsessie extern, met koepels/ branchepartijen uit de zorg
- Uitwerking van vraagstukken in werkgroepen (met brede interne klankbordgroep) beleggen, daarbij juridische consequenties meenemen.
- Antwoorden op de vraagstukken en dilemma's uit brainstormsessies en werkgroepen voor besluitvorming.
-

- Processtuk voor svz-brief en persco 13 aug
- Besluitvorming 3 sept: svz-brief en persco

Wie

Intern

- Kernwerkgroep
  - o PDC-19 5.1.2e 5.1.2e
  - o PDC-19 5.1.2e
  - o PG Medische ethiek – eerst 5.1.2e, dan 5.1.2e
  - o PDGSC-19 – 5.1.2e
  - o CZ – 5.1.2e
- Brede interne klankbordgroep:
  - o PDC-19 Juridisch – 5.1.2e
  - o LZ – 5.1.2e
  - o MEVA
  - o PZO
  - o GMT
  - o DCo?
  - o IGJ?
  - o EZK
  - o SZW werkgevers
  - o RIVM?
  - o Evt NCTV?

Extern

- we denk nu aan de volgende mensen:
  - o 5.1.2e 5.1.2e
  - o 5.1.2e 5.1.2e
  - o 5.1.2e 5.1.2e
  - o 5.1.2e
  - o 5.1.2e 5.1.2e
  - o 5.1.2e, 5.1.2e
  - o 5.1.2e

Planning

Wat	Ideale (ruime) planning	Krappe planning
Eerste bijeenkomst kernwerkgroep	Ma 9 aug	Ma 9 aug
Brainstormsessie externe experts (olv 5.1.2e?)	Wo 11 aug	Wo 11 aug
Brainstormsessie koepels/branchepartijen zorg (CZ/LZ)	Do 12 aug	Do 12 aug
Brief + persco over proces	Vr 13 aug	Vr 13 aug
Opstarten werkgroepen met interne klankbordgroep	Vr 13 aug	Ma 16 aug
...	...	...
Antwoorden op de ethische vragen incl juridische consequenties naar 5.1.2e/MVWS	Vr 20 aug	Vr 27 aug
DOC-19	Di 24 aug	Di 31 aug
ACC-19	Do 26 aug	Do 2 sept
MCC-19	Di 31 aug	-niet-
MR + persco	Vr 3 sept	“ “